

بررسی رابطه مدیریت مشارکتی با سبک گرایش معلمان به تدریس در مقطع ابتدایی

خدانظر شهنازی^{۱*}، سیمین اصغری نژاد^۲

نوع مقاله: پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۷/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۹/۲۰

چکیده

هدف: هدف این تحقیق بررسی رابطه بین مدیریت مشارکتی با رویکرد معلمان به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر بود. **روش:** جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر بود که با توجه به محدود بودن جامعه آماری کل جامعه مبنای نمونه قرار گرفت. این تحقیق از نظر هدف جزو تحقیقات کاربردی و از نظر ماهیت و روش جزو تحقیقات توصیفی از نوع همبستگی می باشد. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق دو پرسشنامه مدیریت مشارکتی و پرسشنامه رویکرد معلمان به تدریس بود که از پایایی و روایی قابل قبول برخوردارند.

یافته ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که بین مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر رابطه منفی و معنادار وجود داشت اما رابطه مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس مثبت و معنادار بود.

نتیجه گیری: همچنین مشخص شد هر یک از ابعاد مدیریت مشارکتی به تفکیک با رویکرد معلم محوری به تدریس رابطه منفی و معنادار و با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس رابطه مثبت و معنادار داشتند.

واژه های کلیدی: مدیریت مشارکتی، رویکرد تدریس، رویکرد معلم محور، رویکرد دانش آموز محور

^۱ دکتری تخصصی، گروه فلسفه تعلیم و تربیت، مامور آموزشی دانشگاه فرهنگیان، سیستان و بلوچستان، ایران (نویسنده مسئول) rahmat.4127@yahoo.com

^۲ دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، حق التدریس دانشگاه فرهنگیان، سیستان و بلوچستان، ایران.

مقدمه

مدیران در مدارس وظایفی دارند که برای انجام آن با نقش‌های سازمانی و روابط بین فردی و اهداف مدرسه را به طور روشن بفهمند و برای تأمین نیازهای اعضای مدرسه و ارباب رجوع تلاش کنند و سازمان مدرسه را قادر به برخورد موفقیت آمیز با نیروهای داخلی و خارجی کرده، تا بتوانند نیروهای مخرب را نیز برای هدف اصلی سازمان هدایت کنند و با تأمین اهداف مدرسه، سودمندی و ادامه حیات آن را تضمین کنند. رهبران و مدیران بزرگ، ما را به حرکت وامی دارند و شور و شوق و رغبت‌های ما را مشتعل و بیشترین علاقه را در وجود ما ایجاد می‌کنند. رهبران مسیر حرکت ما را معین می‌کنند و برای ما هدف و راه رسیدن به آن را مشخص می‌سازند (مظلومی، ۱۳۸۹: ۵۶). امروزه بحث رویکرد در نظام آموزشی و تعلیم و تربیت و در بخش تدریس، مسائل جدیدی را مانند بازسازی برنامه‌ها و محتواهای درسی، ارتباطات و تعاملات معلمین و فراگیران و نیاز به تفکر عمیق‌تر و سرسری نگذشتن از مسائل را پدید آورده است هدف اصلی و کانون توجه رویکرد به عناصر تعلیم و تربیت از جمله تدریس، اساساً شکل دهی و ایجاد رویه‌های آموزشی مطلوب و کارآمد همچنین فضایی که در آن تدریس با هنر معلم و تفکر عمیق وی آمیخته گردد مورد نظر می‌باشد (مروتی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱).

اصولاً نظام آموزشی غیر هدفمند که همواره شیوه‌های تدریس سنتی را سر لوحه کار خود قرار دهد معلم نقش محوری را در کلاس درس ایفا میکند و بیشتر مبتنی بر سخنرانی و استفاده از مهارت‌های کلامی است و این عامل سبب می‌شود دانش‌آموزان در فرایند تدریس و یادگیری و ایفای یک نقش فعال فرصت مشارکت کمتری را پیدا کنند. دانش‌آموزان در این نوع سیستم صرفاً مطالب را حفظ میکنند و امتحان می‌دهند و مجال برای بروز استعدادها ی خلاق نمی‌یابد و به تدریج تحرک و پویایی خود را از دست می‌دهد، معلم محوری جانشین دانش آموز محوری میشود، روحیه پرسشگری از دانش آموز گرفته می‌شود و مهمتر اینکه ذهنیت پرسشگر و کاوش گر خلق نمی‌شود. از طرفی معلم را از رکود و روزمرگی خارج نکرده و در برابر سوالات جدید قرار نمی‌دهد (بخشی، ۱۳۸۷: ۱). در مقابل شیوه‌های تدریس دانش آموز محور است که به دانش‌آموزان کمک میکند تا با پدیده‌های دنیای اطراف خود آشنا شوند. در این شیوه معلم مجبور میشود بر روی آنچه که دانش‌آموزان در موقعیت یادگیری انجام می‌دهند تمرکز داشته باشد. برنامه درسی دانش آموز محور، نیازها، علایق و فعالیتهای دانش‌آموزان را مورد تأکید قرار میدهد. در این الگو یادگیری دانش‌آموزان باید به صورت فعال، مرتبط با تجربیات قبلی آنها و شبیه زندگی واقعی باشد و یادگیری به وسیله عمل و حل مساله در کانون توجه قرار می‌گیرد (کشاورز، ۱۳۸۹: ۱۷۴).

سبک مدیریت مشارکتی برای تقویت هویت انسانی و دور شدن از هویت ابزاری انسانها در سازمان گام بر می‌دارد و به فعالسازی اندیشه‌های آنها برای تحقق کارآمدتر اهداف سازمان کمک می‌کند. ارزش واقعی اندیشه‌ها، مشارکت دادن آنها در تصمیم‌گیری‌های مربوط به امور سازمان است که می‌تواند در تقویت رویکرد دانش آموز محوری به تدریس که دانش‌آموزان ملاک عمل قرار می‌گیرند نقش مهمی داشته باشد (فیضی، ۱۳۸۸: ۹۶). نظریه پردازانی مانند، بنیس، لیکرت، لوین، ساشکین، معتقدند که مشارکت نقش عمده‌ای در افزایش تعهد کاری، رضایت شغلی، بهره‌وری، سازگاری روحیه کاری، کاهش تعارض، شکیبایی، نوآوری، خلاقیت، احترام و خودیابی و همچنین کاهش مقاومت منفی کارکنان در برابر تغییرها دارد (شرفی، ۱۳۹۳: ۵). در شرایط امروز که سازمان‌ها با محیط رقابتی جهانی مواجهند، همواره نیاز به تغییرات ریشه‌ای و خلاقیت‌های کاری احساس می‌شود. نیروی رقابتی جهانی، سازمان‌های امروزی را مجبور کرده که بعد از ده‌ها سال ادامه روش‌ها و رویه‌های کاری ثابت خود، روش‌های کاری جدیدی را در پیش گیرند، به گونه‌ای که دیگر، سازمان‌ها دارای ثبات کاری نبوده و از نوعی ثبات نسبی برخوردارند و بر ای این که از قافله عقب نیافتند، اکثر این سازمان‌ها از مهارت‌های مدیریت تغییر بهره می‌گیرند و با شجاعت و جسارت خاصی سعی در ایجاد تغییرات بنیادی در درون سازمان دارند.

مبانی نظری

مدیریت مشارکتی

مشارکت از دیرباز با زندگی انسان و بقا و حیات او پیوند داشته و همواره راه تکامل را طی کرده است. آنچه که در شکل و محتوای مشارکت تاثیر گذاشته است درک انسان از محیط و نیازها و اهداف او بوده است، لذا در زمانی که روابط و نیاز انسان ابتدایی بوده این شکل و محتوا نیز ساده و ابتدایی بوده است. با گذشت زمان و پیچیده شدن نیازها و ارتقاء مفاهیم و ابزارها روند مشارکت سیر صعودی پیموده است.

مشارکت دارای تعاریف گوناگونی است که شاید بتوان گفت، اختلافشان بیشتر در بکارگیری الفاظ است. مشارکت از لحاظ لغوی به معنای "شرکت دادن به هم شریک شدن، سهیم کردن و سهیم شدن، انجام کار گروهی و نیز بهره‌بردارای گروهی است":

- مشارکت یک پیوند دو سویه، سودمند و سازنده میان دو یا چند نفر است.

- مشارکت یک درگیری ذهنی، عاطفی اشخاص در موقعیتهای گروهی است که آنان را برمی‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی یکدیگر را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند. در این تعریف سه اندیشه مهم نفهته است. درگیر شدن، یاری دادن و مسئولیت.

مشارکت عبارت است از همکاری، تشریک مساعی متقابل، متعهدانه و مسئولیت‌آور کارکنان در تعیین سرنوشت سازمان، جامعه و... که از طریق آن مرزهای مجازی و کاذب در روابط انسان‌ها جای خود را به مودت، صمیمیت، صداقت و حسن نیت می‌دهد. در این مفهوم مشارکت جنبه صرفاً حقوقی و اقتصادی ندارد و منجر به پویایی، بروز شدن خلاقیت کارکنان می‌گردد. و منافع (مادی و معنوی) همگان را تأمین می‌نماید.

حال که تعاریف مدیریت و مشارکت ارائه گردید، لازمست مدیریت مشارکتی تعریف شود. اگرچه برای مدیریت مشارکتی به دلیل تنوع فرهنگها، شرایط مختلف جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی و ارتباط این عوامل با خصوصیات و روحیات انسان‌ها، نمی‌توان یک تعریف قطعی و غیرقابل انعطاف ارائه داد، با این وجود، آنچه که امروزه به عنوان محور اصلی این تعریف در دنیا مورد قبول قرار گرفته می‌گردد. مدیریت مشارکتی عبارت است از مجموعه گردش کار و عملیاتی که تمام کارکنان و زیردستان یک سازمان را، در روند تصمیم‌گیریهای مربوط به آن سازمان دخالت می‌دهد و شریک میسازد. تأکید اصلی این نوع مدیریت، بر همکاری و مشارکت علاقه‌مندان و داوطلبانه عموم افراد است و می‌خواهد از ایده‌ها، نظریات و ابتکارات آنها در حل مشکلات و مسائل سازمان استفاده کند. لذا اساس فرآیند این مدیریت، بر بنیان تقسیم اختیارات، بین مدیریت و کارکنان استوار است (عزتی، ۱۳۹۲: ۳۴).

رویکرد معلمان به تدریس

رویکرد دانش آموز محوری

میان رویکردهای آموزشی رویکرد دانش آموز محور^۱ در حال حاضر از مهم‌ترین رویکردهای حاکم بر برنامه درسی است. این رویکرد انواعی دارد که متداولترین آن در نظام آموزشی فعلی رویکرد فعال یا فعالیت - محور^۲ می‌باشد. رویکرد فعالیت - محور هم اکنون به عنوان الگویی تازه سر لوحه کار کارشناسان دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی است. در این رویکرد دانش آموز در جریان یاددهی - یادگیری محور است و دانش آموز در فرآیند یاددهی و یادگیری فعال است. در این رویکرد مفهوم تلفیق کار و آموزش، از مرحله افزایش دانش معلمان درباره محیط کار، به مرحله حضور دانش آموزان در محل کار توسعه یافت. برخی از پژوهشگران رابطه کار و آموزش را در تماس دانش آموزان با محیط کار می‌دانند که به شیوه‌های مختلف انجام می‌شود. هابز کار آموزشی هنر جوان (دانش آموزان) را در محیط کار، برای آشنا ساختن آنان با دنیای کار توصیه می‌کند و شکل کار آموزشی را از یک تا ده روز مستمر، یا حد اکثر سی روز در سال توضیح می‌دهد. رامبلد (۱۹۸۸) در راهنمای کار آموزشی و فعالیت‌های کارورزی برای دانش آموزان کمتر از ۶۱ سال، هشت نوع فعالیت را شرح می‌دهد. این فعالیت‌ها عبارتند از: کار آموزشی، دنبال کردن سایه به سایه کار، کار پروژه‌های، آموزش حین کار، مشابه سازی کار در کارگاه، کار بینی، باز دید از محیط کار و آموزش حرفه (کشاورز، ۱۳۸۹: ۱۷۱).

رویکرد معلم محوری

رویکرد معلم محوری یکی از راهبردهای مورد پذیرش معلمان با هدف انتقال اطلاعات به دانش آموزان است. در این رویکرد تمرکز بر وقایع و مهارت‌ها است و به ارتباط بین آنها توجه ندارد. معلم در موضع یک فرد آگاه و خبره در موضوع درسی، از روشهایی که برای انتقال موضوع به دانش آموزان باید به کار بسته شود، استفاده مینماید. هدف از این الگو آن است که معلمان را قادر سازد، دانش آموزان را با محیط کار آشنا کنند. معلم تنها انتقال دهنده دانش به دانش آموزان است و اگر معلمان درکی از محیط کار نداشته باشد، چگونه میتواند دانش آموزان خود را با آن آشنا سازد. بنابراین برای ایجاد رابطه، لازم است فرصتهایی را برای آشنایی معلمان با محیط کار به وجود آورد. در این الگو فعالیت معلم محور ارتباط مدرسه با صنعت است و در این الگو معلم در پی ایجاد فرصتی برای تحقق این هدف است. این فعالیت در مراکز فنی و حرفه ای شامل: بازدید از مراکز صنعتی، کسب تجربه یا کارآموزی معلمان در محیط های کار، دعوت از متخصصان بخشهای صنعت برای حضور در مدرسه و سخنرانی برای دانش آموزان و تشکیل جلسات و سمینارهای مشترک معلمان و متخصصان صنعت است. معلمان نیز به منظور آشنایی با مهارتهای مورد نیاز کارفرمایان دوره های کوتاه مدتی را در طی تابستان در شرکتهای محلی میگذرانند (کشاورز، ۱۳۸۹: ۱۷۳).

فرضیه های تحقیق

فرضیه های اصلی تحقیق

۱) بین مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر رابطه وجود دارد.

¹ Student- Centered

² Activity- Centered

۲) بین مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر رابطه وجود دارد. فرضیه های فرعی تحقیق

۱) بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان قلعه گنج رابطه وجود دارد.

۲) بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان قلعه گنج رابطه وجود دارد. ابزارهای پژوهش

پرسشنامه مدیریت مشارکتی این پرسشنامه دارای چهار بعد مشارکت معلمان در هدف گذاری، مشارکت معلمان در تصمیم گیری، مشارکت معلمان در حل مشکلات، مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی می باشد که شامل ۲۰ گویه است. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، تاحدودی، کم، خیلی کم)، تنظیم شده است. شماره مؤلفه های این پرسشنامه بدین شرح می باشد: مشارکت معلمان در هدف گذاری (سوالات شماره ۱ الی ۵)، مشارکت معلمان در تصمیم گیری (سوالات شماره ۶ الی ۱۰)، مشارکت معلمان در حل مشکلات (سوالات شماره ۱۱ الی ۱۵) و مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی (سوالات شماره ۱۶ الی ۲۰) پرسشنامه مدیریت مشارکتی می باشد (شرفی، ۱۳۹۳).

پرسشنامه رویکرد معلمان این پرسشنامه توسط چان و الیوت (۲۰۰۴) استفاده گردیده که ۳۰ سوال دارد و به دو مولفه اصلی ادراک سازنده گرا (دانش آموز محور) (از ۱ تا ۱۲) و ادراک سنتی (معلم محور) (از ۱۳ تا ۳۰) تقسیم شده است.

جامعه، نمونه و روش نمونه گیری

در پژوهش حاضر جامعه آماری کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان قلعه نیک شهر می باشند که (N=۱۷۸) می باشد. در این پژوهش باتوجه به اینکه جامعه آماری محدود می باشد از روش تمام شماری استفاده شده است.

یافته ها

یافته های توصیفی

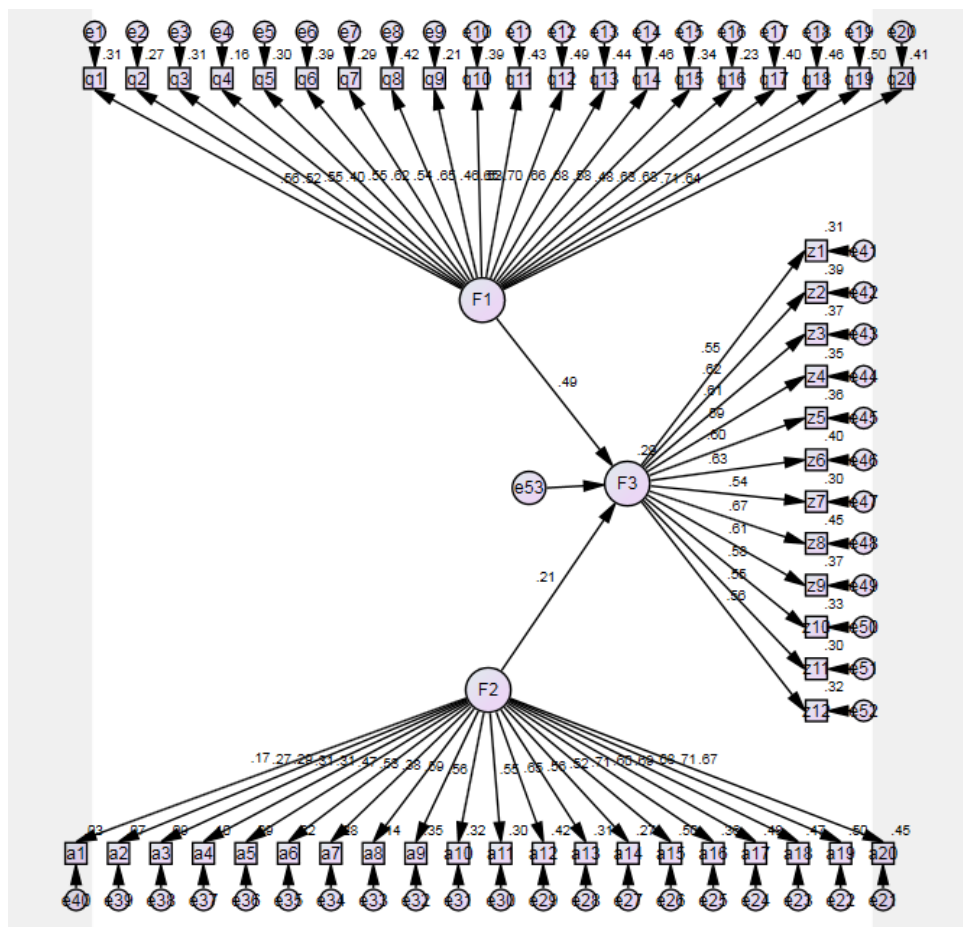
توزیع فراوانی جنسیت، سن، میزان تحصیلات و سابقه خدمت پاسخگویان

جدول ۱. توزیع پاسخگویان به تفکیک جنس، سن، میزان تحصیلات و سابقه خدمت

درصد	فراوانی	طبقات
		جنسیت
۵۱/۴	۹۰	مرد
۴۸/۶	۸۵	زن
-	۳	بدون پاسخ
		سن
۳۷/۵	۶۳	۲۰-۳۰ سال
۵۱/۲	۸۶	۳۱-۴۰ سال
۱۱/۳	۱۹	۴۱ سال به بالا
-	۱۰	بدون پاسخ
		میزان تحصیلات
۱۳/۷	۲۴	فوق دیپلم
۶۷/۴	۱۱۸	لیسانس
۱۸/۹	۳۳	فوق لیسانس و بالاتر
-	۳	بدون پاسخ
		سابقه خدمت
۵۵/۲	۹۶	کمتر از ۱۰ سال

نمودار ۲. مقادیر ضرایب استاندارد شده حاصل از مدل سازی معادلات ساختاری

با توجه به نگاره فوق رابطه مثبت و معنی داری بین مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر وجود دارد ($P < 0.05$)؛ بنابراین فرضیه تأیید می شود. ضریب رگرسیون بین مدیریت مشارکتی و رویکرد دانش آموز محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر نشان دهنده این مطلب است که به ازای یک واحد افزایش در میزان مدیریت مشارکتی، میزان رویکرد دانش آموز محوری به تدریس معادل ۰/۴۹ واحد انحراف معیار افزایش پیدا خواهد کرد. بر اساس مقدار $R^2 = ۰.۲۸/۸$ درصد از تغییرات رویکرد دانش آموز محوری به تدریس توسط مدیریت مشارکتی توضیح داده می شود.

جدول ۶. ضرایب مسیر و معنی داری آن ها و بررسی فرضیه های پژوهش

رابطه مورد بررسی	ضریب مسیر	آماره t^*	وجود ارتباط	نوع ارتباط
مدیریت مشارکتی ← رویکرد دانش آموز محوری	۰/۴۹	۴/۵۱	دارد	مستقیم

* مقادیر بزرگ تر از ۱/۹۶ معنی دار در سطح ۰/۰۵

فرضیه فرعی ۱: بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر رابطه وجود دارد. برای بررسی رابطه خطی بین ابعاد متغیر پیش بین (مدیریت مشارکتی) و متغیر ملاک (رویکرد معلم محوری به تدریس) از همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج در جدول ذیل نشان داده شده است.

جدول ۸. همبستگی بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر

متغیر	ابعاد	رویکرد معلم محوری به تدریس		
		تعداد	همبستگی (r)	p
مدیریت	مشارکت معلمان در هدف‌گذاری	۱۷۸	-۰/۲۳۷	<۰/۰۰۱*
مشارکتی	مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری	۱۷۸	-۰/۴۱۴	<۰/۰۰۱*
	مشارکت معلمان در حل مشکلات	۱۷۸	-۰/۳۰۲	<۰/۰۰۱*
	مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی	۱۷۸	-۰/۳۹۶	<۰/۰۰۱*

* در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار

نتایج همبستگی نشان می‌دهد که کلیه روابط بین ابعاد مدیریت مشارکتی و رویکرد معلم محوری به تدریس به صورت معکوس و معنی‌دار است ($P < 0/05$). در ادامه برای بررسی تأثیر گذاری ابعاد مدیریت مشارکتی بر رویکرد معلم محوری به تدریس از رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده شده است.

جدول ۹. نتایج رگرسیون گام به گام مدیریت مشارکتی بر رویکرد معلم محوری

R^2 (adj)	R^2	R	P	t	ضریب استاندارد نشده		متغیرهای پیش‌بین	
					Beta	ضریب خطای معیار		
۰/۱۸۲	۰/۱۹۱	۰/۴۳۷	<۰/۰۰۱*	۱۷/۲۱۲	۰/۲۷۶	۴/۷۵۸	ثابت	
			۰/۰۰۷*	-۲/۷۲۹	-۰/۲۶۷	۰/۱۰۶	-۰/۲۹۰	تصمیم‌گیری مشارکتی
			۰/۰۳۹*	-۲/۰۷۶	-۰/۲۰۳	۰/۱۰۷	-۰/۲۲۲	تغییر و تحول سازمانی

متغیر ملاک: رویکرد معلم محوری * در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار

بر اساس نتایج رگرسیون گام به گام، مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری به صورت منفی رویکرد معلم محوری به تدریس را پیش‌بینی می‌کند و اثر کاهشی دارد ($p < 0/05$ و $Beta = -0/267$). مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی به صورت منفی رویکرد معلم محوری به تدریس را پیش‌بینی می‌کند و اثر کاهشی دارد ($p < 0/05$ و $Beta = -0/203$). سایر ابعاد مدیریت مشارکتی (مشارکت معلمان در هدف‌گذاری، مشارکت معلمان در حل مشکلات) توانایی پیش‌بینی رویکرد معلم محوری به تدریس را ندارند و از مدل حذف می‌شوند. در نهایت بر اساس مقدار R^2 ۱۹/۱۸۲ درصد از تغییرات رویکرد معلم محوری به تدریس توسط ابعاد مدیریت مشارکتی توضیح داده می‌شود.

فرضیه فرعی ۲: بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان قلعه گنج رابطه وجود دارد. برای بررسی رابطه خطی بین ابعاد متغیر پیش‌بین (مدیریت مشارکتی) و متغیر ملاک (رویکرد دانش آموز به تدریس) از همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج در جدول ذیل نشان داده شده است.

جدول ۱۲. همبستگی بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر

متغیر	ابعاد	رویکرد دانش آموز به تدریس		
		تعداد	همبستگی (r)	p
مدیریت مشارکتی	مشارکت معلمان در هدف‌گذاری	۱۷۸	۰/۴۸۱	<۰/۰۰۱*
	مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری	۱۷۸	۰/۴۸۶	<۰/۰۰۱*
	مشارکت معلمان در حل مشکلات	۱۷۸	۰/۵۲۶	<۰/۰۰۱*
	مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی	۱۷۸	۰/۴۵۴	<۰/۰۰۱*

* در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار

نتایج همبستگی نشان می‌دهد که کلیه روابط بین ابعاد مدیریت مشارکتی و رویکرد دانش آموز به تدریس به صورت مستقیم و معنی دار است ($P < 0.05$). در ادامه برای بررسی تأثیر گذاری ابعاد مدیریت مشارکتی بر رویکرد دانش آموز به تدریس از رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده شده است.

جدول ۱۳. نتایج رگرسیون گام به گام مدیریت مشارکتی بر رویکرد دانش آموز

$R^2_{(adj)}$	R^2	R	P	t	ضریب استاندارد نشده		متغیرهای پیش‌بین
					Beta	خطای معیار	
۰/۳۱۶	۰/۳۲۴	۰/۵۶۹	<۰/۰۰۱*	۹/۳۱۳	۰/۲۲۳	۲/۰۷۳	ثابت
			<۰/۰۰۱*	۴/۸۸۰	۰/۳۷۳	۰/۰۶۰	حل مشکلات
			<۰/۰۰۱*	۳/۴۷۲	۰/۲۶۵	۰/۰۷۰	تصمیم‌گیری

متغیر ملاک: رویکرد دانش آموز
* در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار

بر اساس نتایج رگرسیون گام به گام، مشارکت معلمان در حل مشکلات به صورت مثبت رویکرد دانش آموز به تدریس را پیش‌بینی می‌کند و اثر افزایشی دارد ($Beta = 0.373$ و $p < 0.05$). مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری به صورت مثبت رویکرد دانش آموز به تدریس را پیش‌بینی می‌کند و اثر افزایشی دارد ($Beta = 0.265$ و $p < 0.05$). سایر ابعاد مدیریت مشارکتی (مشارکت معلمان در هدف‌گذاری، مشارکت معلمان در تغییر و تحول سازمانی) توانایی پیش‌بینی رویکرد دانش آموز به تدریس را ندارند و از مدل حذف می‌شوند. در نهایت بر اساس مقدار R^2 ۳۲/۴ درصد از تغییرات رویکرد دانش آموز به تدریس توسط ابعاد مدیریت مشارکتی توضیح داده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج این تحقیق بین مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر رابطه منفی و معناداری وجود داشت؛ اما رابطه مثبت و معنی داری بین مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس در مدارس مقطع ابتدایی شهرستان نیک شهر وجود داشت. پژوهش‌های مشابهی در این زمینه صورت نگرفته اما پژوهش‌هایی در رابطه با مدیریت مشارکتی و ارتباط آن با متغیرهای دیگر صورت گرفته است که نشان دهنده تأثیر متقابل آنها بوده است. از جمله فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) تحقیقی تحت عنوان "رابطه بین مدیریت مشارکتی و مقاومت در برابر تغییر در معلمان تربیت بدنی" انجام داد. یافته‌ها نشان داد بین مدیریت مشارکتی و مقاومت در برابر تغییر در معلمان زن تربیت بدنی آموزش و پرورش رابطه معنادار منفی و معکوس وجود دارد. همچنین فیضی و همکاران (۱۳۸۸) تحقیقی تحت عنوان "بررسی تأثیر سبک‌های مدیریت مشارکتی و سنتی بر خلاقیت دبیران دبیرستان‌های شهر کرمانشاه" انجام دادند که نتایج پژوهش‌های آن است که رابطه مثبت معنی داری بین سبک مدیریت مشارکتی و خلاقیت دبیران وجود دارد. جهانیان (۱۳۸۸) نیز تحقیقی تحت عنوان راهکارهای توسعه نظام مدیریت مشارکتی در سازمان‌های آموزشی انجام داد که نتایج آن بیانگر این بود که مهمترین راهکارهای توسعه مدیریت مشارکتی در سازمان‌های آموزشی شامل: بستر سازی نظام مشارکت، نظام دهی به مشارکت، تکامل تدریجی نظام مشارکت و اداره نظام مشارکت به ترتیب دارای بیشترین اولویت هستند. همچنین نتیجه پژوهش حاضر با پژوهش‌های گانگ و همکاران (۲۰۰۹)، اندرسون (۲۰۰۸) و بارنت (۲۰۰۳) همخوانی داشت که در تحقیقات حاضر بین متغیرهای مدیریت مشارکتی با سایر متغیرها رابطه معناداری وجود داشت.

بنابراین به این نتیجه خواهیم رسید نتیجه پژوهش حاضر با پژوهش‌هایی که در زمینه ارتباط و تأثیر متغیرهای مدیریت مشارکتی با متغیرهای دیگر صورت گرفته مانند نمونه‌های فوق، مطابقت دارد. همچنین ملاحظه گردید که بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محوری و دانش آموز محوری به تدریس هم ارتباط مثبت و هم منفی وجود دارد؛ یعنی بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد معلم محور به تدریس رابطه معکوس و معنی دار وجود داشت اما بین ابعاد مدیریت مشارکتی با رویکرد دانش آموز محور به تدریس رابطه مثبت و معنی داری برقرار بود. نتایج تحقیقات مباشر (۲۰۱۲) تحقیقی تحت عنوان "نقش ابعاد مدیریت مشارکتی در کیفیت آموزش" انجام داد، نمونه آماری شامل یکصد مدیر مدرسه در بخش دولتی و خصوصی بود، بر اساس نتایج تحقیق، محقق پیشنهاد نمود که آموزش هر کدام از ابعاد مدیریت مشارکتی به مدیران جهت اجرای مدیریت مشارکتی برای کیفیت آموزش در مدارس الزامی است. نتایج کلی بیانگر این مفهوم می‌باشد که هر یک از

متغیرهای مدیریت مشارکتی و هر کدام از ابعاد آنها بصورت تفکیکی رابطه مثبت و معناداری با رویکرد دانش آموز محوری به تدریس داشتند که این نشانه این است که در جهت افزایش مشارکت و داشتن تفکر تحول‌گرا باید برنامه ریزی‌های آموزش و پرورش به سمت رویکرد دانش‌آموز محور به تدریس که در آن دانش‌آموزان نقش فعال و مشارکت‌جویانه‌ای دارند سوق پیدا کند.

در پایان لازم به ذکر است که امروزه با توجه به نقش فراگیر سازمان‌ها در زندگی اجتماعی انسان‌ها، نقش مدیریت مشارکتی در سازمان‌ها بیش از پیش آشکار شده است و اجرای آنها در جامعه منوط به اجرای درست، لازم و کافی آن در سازمان‌ها خصوصاً سازمان‌ها و ادارات آموزش و پرورش است که نقش اساسی و تعیین‌کننده در رابطه با رشد و شکوفایی جامعه دارند. فرایند مدیریت مشارکتی نقش مهم و محکمی در سازمان و ادارات آموزش و پرورش برای یاری رساندن جهت رسیدن به اهداف فراتر، تعهدات، همکاری و مشارکت و افزایش توجه به دانش‌آموزان جهت هدایت آنها در مدارس ایفا می‌کنند؛ و این نیازمند اهمیت دادن بیشتر مدیران به امور فوق می‌باشد.

References

- Amirkabiri, Alireza. (1385). Examining the relationship between transformational and exchange leadership styles with employees' organizational commitment. *Management Culture*, 4th year, 14th issue, autumn and winter 2015.
- Anderson, Kirk David. (2008). *Transformational Teacher Leadership in Rural Schools*. Spring University of New Brunswick .
- AYDIN, Ayhan. (2013). The Effect of School Principals' Leadership Styles on Teachers' Organizational Commitment and Job Satisfaction*. *Educational Sciences: Theory & Practice* - 13(2) • Spring • 806-811
- Bakhshi, Majid. (1387). Necessity of transformation in education Aftab internet site code A150170
- Bani Hashemian, Koresh. (2012). The relationship between leadership style and emotional intelligence of managers and its effect on employee job satisfaction, Master's Thesis, Gilan University of Medical Sciences.
- Barnett, Alan M. (2003). The impact of transformational leadership style of the school principal on school learning environments and selected teacher outcomes: A preliminary report. *Australian Educational Researcher* .
- Behrangi, Mohammad. (1390). The development of education management based on the relationship between the transformational educational leadership of managers and the organizational citizenship behavior of teachers. *Education*, 1(27), 7-30.
- Enayati Fathullah, Sara. (1390). Investigating the effect of leadership style on employee entrepreneurship in government organizations - a case study of Kurdistan province. Master's thesis, Islamic Azad University, Sanandaj branch.
- Ezzati, Hassan (2012). Effects of participatory management. Collaborative Management Conference-Khuzestan-Ahvaz-Shahid Chamran University.
- Faizi, Mehdi, & Bashir, Fasih. (1388). Investigating the effect of participatory and traditional management styles on the creativity of high school teachers in Kermanshah. *New Thoughts in Educational Sciences*, 5(1), 95-112.
- Farahani, Abolfazl, Asadi, Hassan, Aghajani, Azra. (1389). The relationship between participatory management and resistance to change in physical education teachers, a case study of Mashhad girls' schools. *Sports Management* (7), 61-72.
- Gong, Y, & Huang, J.C. (2009). Employee Learning Orientation, Transformational Leadership, and Employee Creativity: The Mediating Role of Employee Creative Self-Efficacy. *Academy Of Management Journal*, 52, 765-778 .
- Jahanian, Ramadan. (1388). Solutions for the development of cooperative management system in educational organizations. *New Thoughts in Educational Sciences*, 5(1), 53-72.
- Keshavarz, Zohra, Simbar, Masoumeh, & Ramadan Khani, Ali. (1389). Factors influencing the nutritional behavior of working women based on the "integrated model of the theory of planned behavior and self-efficacy": a wise qualitative approach: Fall 2019, Volume 13, Number 3; From page 199 to p
- Manuela Pardo-del-Val, Clara Martínez-Fuentes, Salvador Roig-Dobón. (2012). "Participative management and its influence on organizational change", *Management Decision*, Vol. 50 Iss: 10, pp.1843 – 1860
- Maruti, Azam, & Quaidi, Yahya. (2012). Examining the statement of teacher's teaching philosophy in the classroom (examination of some viewpoints), the fourth conference of the Iranian Education Philosophy Association-philosophical foundations of transformation in Iran's education system, June 1-2, 2012.

- Mazloumi, Parisa, Shah Talebi, Badri. (1389). The relationship between transformational leadership style of principals and organizational health of girls' primary schools in Isfahan city. *Research in curriculum planning* (25), 152-167.
- Mubasher, Nadeem. (2012). Participative Management Style: A Tool to Enhance Quality Education, *Journal Of Humanities And Social Science*, 8-14. .
- Nahri, (2013). Investigating the relationship between transformational leadership and organizational culture with social capital in government offices in Kerman. Master's thesis, Islamic Azad University, Rafsanjan branch.
- Sharfi, Mohammad Ali. (2013). Investigating the relationship between the collaborative management of managers and the mental health of employees in Islamic Azad University, Baft branch. Master's thesis, Islamic Azad University, Sirjan branch.
- Yar Ahmadi Khorasani, Mehdi. (2012). Transformational leadership is an effective style to improve the performance and job satisfaction of teachers. *Comprehensive management site*
- Zain Abadi, Hassan Reza. (1389). The model of the effect of transformational leadership style on followers' trust in managers: testing direct and indirect effects. *Career and organizational counseling*, 0(2), 139-158.
- Zain Abadi, Hassan. (1390). Transformational leadership and organizational citizenship behavior in schools: Retesting and modifying an industry-tested paradigm. *Volume 3, Number 7, Fall 2019, Pages 63-80.*

Investigating the Relationship between Collaborative Management and Teachers' Teaching Style in Elementary School

Khodanazar Shahnava^{1*}

Simin Asgharinejad²

Abstract

Purpose: The purpose of this research was to examine the relationship between participatory management and teachers' approach to teaching in elementary schools in Nikshahr city.

Methodology: The statistical population of this research included all elementary school teachers in Nikshahr city, which was used as the basis of the sample due to the limited statistical population. This research is one of the applied researches in terms of its purpose, and in terms of its nature and method, it is one of the correlational descriptive researches. The tools of data collection in this research were two participatory management questionnaires and teachers' approach to teaching questionnaires, which have acceptable reliability and validity.

Findings: The results of data analysis showed that there was a negative and significant relationship between participatory management and the student-centered approach to teaching in elementary schools in Nikshahr, but the relationship between participatory management and the student-centered approach to teaching was positive and significant. .

Conclusion: It was also found that each of the dimensions of collaborative management separately had a negative and meaningful relationship with the teacher-centered approach to teaching and a positive and meaningful relationship with the student-centered approach to teaching.

Keywords: Participatory Management, Teaching Approach, Teacher-Oriented Approach, Student-Oriented Approach

---

¹ PhD, Department of Philosophy of Education, Educational Officer of Farhangian University, Sistan and Baluchistan, Iran (Corresponding Author) rahmat.4127@yahoo.com.

² PhD student, Department of Educational Management, Farhangian University, Sistan and Baluchistan, Iran.